

Η Δημοκρατική Διακυβέρνηση των Σχολείων αποτελεί μέρος μίας σειράς “εργαλείων”, η οποία κυκλοφορεί από το Συμβούλιο της Ευρώπης προκειμένου να συνδράμει εκπαιδευτικούς φορείς στην προώθηση και ανάπτυξη της Εκπαίδευσης στο πλαίσιο της Δημοκρατικής Συνείδησης και των Ανθρώπινων δικαιωμάτων. Το εν λόγω βιβλίο δύναται να χρησιμοποιηθεί τόσο ως πρακτικό εγχειρίδιο στην καθημερινή εκπαιδευτική ζωή στα Σχολεία όσο και ως πηγή έμπνευσης και προσωπικής / επαγγελματικής ανάπτυξης σε όλους όσους εμπλέκονται στη διαδικασία της διακυβέρνησης των Σχολείων.

Ως σχολικό εγχειρίδιο είναι ιδιαίτερα χρήσιμο σε όσους επιθυμούν να εξερευνήσουν τις δυνατότητες, τα οφέλη και τις τεχνικές της διάδοσης της δημοκρατίας (και κατ’ επέκταση της εκμάθησης σχετικά με τη δημοκρατική συνείδησης) στα Σχολεία. Πράγματι, οι σχολικοί ιθύνοντες, είτε έρχονται για πρώτη φορά σε επαφή με το συγκεκριμένο αντικείμενο είτε βρίσκονται ήδη για αρκετό διάστημα στη δημοκρατική οδό, θα βρουν πολύ αξιόλογα στοιχεία σ’ αυτό : ενδέχεται να το χρησιμοποιήσουν είτε για να χαράξουν τα πρώτα βήματα, ή και για να αναλύσουν την τρέχουσα θέση της πορείας τους και να σχεδιάσουν το επόμενο στάδιο. Από τη στιγμή που στη δημοκρατία εμπλέκονται αναπόφευκτα όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της εκπαίδευσης, το εγχειρίδιο πρόκειται να αποδειχθεί πολύτιμο τόσο στους υπεύθυνους χάραξης της εκπαιδευτικής πολιτικής – από Υπουργούς Κυβερνήσεων μέχρι γονείς, δασκάλους και φοιτητές. Όλοι τους θα βρουν πληροφορίες, αναλύσεις και εργαλεία σχεδιασμού, ώστε να διευκολυνθεί η περαιτέρω προώθηση της δημοκρατίας στα Σχολεία τους.

Εκπαίδευση για Δημοκρατική συνείδηση και Ανθρώπινα Δικαιώματα
Συνοπτικά, η Εκπαίδευση αυτή συνιστά ζήτημα κεφαλαιώδους σημασίας για το Συμβούλιο της Ευρώπης, εφόσον τα 46 Κράτη μέλη του πρόκειται πραγματικά να προοδεύσουν από κοινού και να πορευθούν στην οδό της δημοκρατίας : βρίσκεται μάλιστα στο επίκεντρο της διασφάλισης ότι η επόμενη γενιά των νέων πολιτών θα διαθέτει την προετοιμασία και τα εφόδια ώστε να επιτελέσει το δημοκρατικό της καθήκον – στις δικές της κοινότητες, στα ευρύτερα κοινωνικά της σύνολα και στους κόλπους ολόκληρης της Ενωμένης Ευρώπης.

Τι είναι η δημοκρατική σχολική διακυβέρνηση;

Σήμερα οι Ευρωπαίοι σχολικοί ιθύνοντες τείνουν να εργάζονται μέσα σε αυξανόμενα αποκεντρωμένα συστήματα με βάση μία περίπλοκη αλληλεπίδραση πολλών αυτόνομων εταίρων. Ο όρος *σχολική διακυβέρνηση* χρησιμοποιείται μέσα στο εγχειρίδιο για να προσδώσει την ευρεία έννοια της σχολικής ηγεσίας, συμπεριλαμβανομένων τόσο των οργανικών όσο και των ιδεολογικών πτυχών (διαχείριση και ηθικές αξίες / οπτική). Με τον προσδιορισμό *Δημοκρατική* φανερώνεται ότι η σχολική διακυβέρνηση βασίζεται σε αξίες που σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και στην ενίσχυση της παρακίνησης και τη συμμετοχή των μαθητών, του προσωπικού και των ενδιαφερομένων μερών σε όλες τις σημαντικές αποφάσεις, οι οποίες λαμβάνονται στο χώρο του σχολείου.

Γιατί;

Οι σχολικοί ιθύνοντες πρέπει να λάβουν υπόψη τους πολλούς σημαντικούς παράγοντες στο επιχειρησιακό και στρατηγικό τους έργο : τη νομοθεσία, το σχολικό πρόγραμμα, τις τοπικές αρχές, τους γονείς και μαθητές, τους οικονομικούς πόρους, το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον, τον ανταγωνισμό. Πολλοί από τους παράγοντες αυτούς μεταβάλλονται διαρκώς και ξεφεύγουν από τον άμεσο έλεγχο των διοικούντων του σχολείου. Συνεπώς, η καλή διαχείριση δεν είναι αρκετή. Εφόσον λοιπόν τα σχολεία προτίθενται να καλύψουν τις ανάγκες των μαθητών και των κοινοτήτων τους (σε τοπικό και εθνικό επίπεδο) μέσα σε ένα δυναμικό και ολοένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον, οι διοικούντες τους πρέπει να φέρουν όλους τους εταίρους στην εκπαιδευτική διαδικασία σε μία συμμετοχική, *δημοκρατική* πρακτική.

Σε περίπτωση κατά την οποία τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης επιθυμούν να καταστούν οι σημερινοί νέοι ενεργοί δημοκρατικοί πολίτες του αύριο, οφείλουν να διασφαλίσουν ότι τα Σχολεία τηρούν και προάγουν τις δημοκρατικές αξίες τις οποίες επιθυμούν να πρεσβεύουν και οι μαθητές τους. Διότι η διάδοση της δημοκρατικής πρακτικής σε ένα σχολείο συνοδεύεται και από άλλα πλεονεκτήματα. Αποτελέσματα ερευνών φανερώνουν ότι η δημοκρατική διακυβέρνηση

- Βελτιώνει την πειθαρχία
- Ενισχύει τη μάθηση

- Μειώνει τις εντάσεις και
- Καθιστά το σχολείο περισσότερο αποτελεσματικό και ανταγωνιστικό, καθώς και συμβάλλει στη διασφάλιση της μελλοντικής ύπαρξης σταθερών δημοκρατιών

Η Δημοκρατία δεν αποτελεί στόχο, αλλά δρόμο. Δεν αποτελεί επίτευξη, αλλά διαδικασία... Μόνον όταν το συλλάβουμε αυτό και αρχίσουμε να βιώνουμε τη δημοκρατία, τότε μόνο θα αποκτήσουμε αληθινές δημοκρατίας."

(Mary Parker Follett The New State [1918] p. 58)

Πώς λειτουργεί το βιβλίο

Τόσο οι αναλυτικοί όσο και οι μελλοντικοί τομείς σχεδιασμού του εγχειριδίου βασίζονται στις Τρεις Αρχές της Εκπαίδευσης για Δημοκρατική Συνείδηση και Ανθρώπινα δικαιώματα (EDC / HRE):

- Δικαιώματα και Ευθύνες
- Ενεργή Συμμετοχή
- Ανάδειξη της διαφορετικότητας

Στην ανάλυση με την οποία οι αναγνώστες δύνανται να αποτιμήσουν το βαθμό προόδου του σχολείου ή του εκπαιδευτικού τους συστήματος ως προς την οδό της δημοκρατίας, οι συγγραφείς προσδιορίζουν τέσσερις τομείς κλειδιά καίριας σημασίας (και ενδεχόμενου προβληματισμού για τους αναγνώστες), και συσχετίζουν την πρόοδο που έχει συντελεστεί με τις Τρεις παρακάτω Αρχές:

- Διακυβέρνηση, ηγετικές ικανότητες και δημόσια απόδοση ευθυνών
- Εκπαίδευση με επικέντρωση στην αξία
- Συνεργασία, επικοινωνία και συμμετοχή : ανταγωνισμός και σχολικός αυτοπροσδιορισμός
- Πειθαρχία των μαθητών

Αυτή είναι και η πρώτη φάση της διαδικασίας. Αφού προβούν στην αποτίμηση της τρέχουσας θέσης του σχολείου τους σε σχέση προς μία σειρά φάσεων ανάπτυξης, οι αναγνώστες βοηθούνται να ανακαλύψουν τις έννοιες και τα ζητήματα που ανακύπτουν, καθώς και να εξερευνήσουν τις αξίες οι οποίες διέπουν τους τρόπους λειτουργίας και τις μορφές συμπεριφοράς που πηγάζουν από αυτούς. Έπεται αυτό που οι συγγραφείς

ευελπιστούν, δηλαδή ένας πλούτος ιδεών και στρατηγικών σχεδιασμού και η σταδιακή μετάβαση από μία φάση σε μία άλλη.

Τα

ο τελευταίο μέρος του εγχειριδίου περιέχει απαντήσεις σε Συχνά διατυπωμένα ερωτήματα (FAQs), θετικές αντιδράσεις σε συνήθεις φόβους και ανησυχίες, καταλόγους πηγών και παραδείγματα καλών πρακτικών από ολόκληρη την Ευρώπη – όπως επίσης και ορισμένους δείκτες χαρακτηριστικών και προτύπων τα οποία ενδέχεται να εντοπιστούν σε ένα σχολείο το οποίο έχει σημειώσει αλματώδη πρόοδο προς την υλοποίηση της δημοκρατικής πρακτικής.

<p>Η EDC/HRE πρακτικά:</p> <ul style="list-style-type: none">• Σεβασμός στα δικαιώματα• Δικαιώματα που παρέχονται και γίνονται αποδεκτά• Ευθύνες που γίνονται αποδεκτές και ασκούνται• Ενεργή συμμετοχή• Εκτίμηση της διαφορετικότητας.... η αληθινή, ενεργός δημοκρατική συνείδηση μαθαίνεται και βιώνεται στο σχολείο	<p>Ορισμένα ερωτήματα που διατυπώνονται συχνά :</p> <p>Σε ένα δημοκρατικά διοικούμενο σχολείο, τι συμβαίνει με</p> <ul style="list-style-type: none">• Αποτελέσματα σχολικής επίδοσης ;• Την πειθαρχία των μαθητών ;• Την τήρηση της τάξης ;• Το σεβασμό στην εξουσία ; <p>Αυτά και άλλα ερωτήματα απαντώνται μέσα στο εγχειρίδιο.</p>
--	--

Ο Δρόμος για τη Δημοκρατική Σχολική Διακυβέρνηση

Η διάδοση της δημοκρατίας σε ένα σχολείο μπορεί να αποδειχθεί αγχογόνος διαδικασία. Από τη φύση της η δημοκρατία θέτει υπό αμφισβήτηση παλαιές ιεραρχίες και αρχές, και οι συγκρούσεις οι οποίες ενδέχεται να ανακύψουν μπορεί να επιφέρουν ζημιές και κούραση.

Ωστόσο, στην πορεία αυτή, δε θα είστε μόνοι σας. Η Δημοκρατία συνεπάγεται συνεργασίες – συνεπώς εργαστείτε στενά με τους εταίρους σας και στηριχθείτε πάνω τους όταν αυτό καταστεί αναγκαίο. Η Δημοκρατία εξακολουθεί να αναπτύσσεται σε όλη την Ευρώπη, και εσείς αποτελείτε ένα μέρος μίας ευρείας και αυξανόμενης ομάδας στην οποία θα συναντήσετε φίλους και συμμάχους.

Κάθε βήμα προς τα εμπρός στο σχολείο θα φέρει ανταμοιβές, τόσο σε προσωπικό, όσο και σε θεσμικό επίπεδο, οι οποίες είναι βέβαιο ότι θα συντείνουν στην περαιτέρω ενθάρρυνσή σας και παρακίνησή σας για συνέχιση των προσπαθειών σας. Το κυριότερο : οι βελτιώσεις στο σχολείο σας και στο πλέγμα των ηθικών αξιών θα γίνουν αισθητές. Επομένως, μπορείτε να αναμένετε χαρά και ένα βαθμό ικανοποίησης που θα υπερβαίνουν κατά πολύ τις δύσκολες στιγμές της διαδικασίας.

Οι δυσχέρειες είναι σημαντικές, αλλά η επιβράβευση είναι τεράστια. Ελπίζουμε ότι το συγκεκριμένο εγχειρίδιο θα σας βοηθήσει στην πορεία σας, και σας ευχόμαστε καλό κουράγιο, γιατί θα σας χρειαστεί, αλλά και καλή επιτυχία, γιατί θα σας έρθει σίγουρα.

Καλή τύχη!

Μπερνάρ Τράφορντ και Ελίζαμπεθ Μπάκμαν

Για περισσότερες πληροφορίες :

Τμήμα Εκπαίδευσης Συνείδησης

και Ανθρώπινων δικαιωμάτων

Γενική Διεύθυνση IV -

Εκπαίδευσης, Πολιτισμού και Κληρονομιάς,

Νεότητας και Αθλητισμού

Συμβούλιο της Ευρώπης

F- 67075 Strasbourg Cedex

Τηλ. : + 33 (0) 3 88 41 35 29

Φαξ. :+ 33 (0) 3 88 41 27 88

Ηλ. ταχ.: EDC@coe.int

Το πλήρες κείμενο της Δημοκρατικής Διακυβέρνησης διατίθεται σε ηλεκτρονική μορφή στον ιστότοπο : <http://www.coe.int/edc>

Η Elisabeth Backman

είναι Επικεφαλής του Tullinge Gymnasium,

δημοσίου εκπαιδευτηρίου

δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,

νότια της Στοκχόλμης, με 660 μαθητές

ηλικίας από 16 έως 19.

Για να επικοινωνήσετε μαζί της, στείλτε ηλεκτρονικό μήνυμα στη διεύθυνση :

elisabeth.backman@edu.botkyrka.se

O Bernard Trafford

είναι Επικεφαλής του Wolverhampton

Grammar School, ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου

δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα English Midlands

(220 χλμ από το Λονδίνο) με 670 μαθητές

ηλικίας από 10 έως 18

Για να επικοινωνήσετε μαζί του, στείλτε ηλεκτρονικό μήνυμα στη διεύθυνση :

info@bernardtrafford.com

Σάββας Αντωνίου

Συντονιστής EDC / HRE

Κύπρος